

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

20 februari 2009

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en
de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de dames Anissa Tamsamani en An Michiels**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de heer Paul Delva, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Jos De Meyer, mevrouw Vera Jans, de heer Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Fientje Moerman;

de heer Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex, de heer Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijck.

Zie:

2018 (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming	4
1. Toelatingsvoorwaarden	4
2. Engagementsverklaring	4
II. Algemene bespreking	5
1. Toelatingsvoorwaarden	5
1.1. Tussenkomsten van de commissieleden	5
1.2. Antwoord van de minister	6
1.3. Replieken	7
1.4. Antwoord van de minister	8
2. Engagementsverklaring	8
2.1. Tussenkomsten van de commissieleden	8
2.2. Antwoord van de minister	11
2.3. Replieken	13
2.3.1. Replik van de heer Jef Tavernier	13
2.3.2. Replik van mevrouw Stern Demeulenaere	14
2.3.3. Replik van mevrouw Kathleen Helsen	14
III. Artikelsgewijze bespreking en stemming	15
IV. Eindstemming	16
Bijlage: Verslag van het overleg in toepassing van artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving (10 december 2008)	17

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie behandelde op 22 januari, 12 en 19 februari 2009 het ontwerp van decreet betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER FRANK VANDENBROUCKE, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN VORMING

1. Toelatingsvoorwaarden

De *minister* stelt dat onderzoek uitwijst dat kinderen die geen of nauwelijks kleuteronderwijs gevolgd hebben, met een grote achterstand starten in het eerste leerjaar, zeker als ze niet vertrouwd zijn met de onderwijstaal. Deze achterstand valt later nog moeilijk weg te werken. Daarom wil de minister met dit decreet alle zesjarige kinderen al een jaar onderdompelen in het Nederlandstalige kleuteronderwijs vooraleer ze de stap naar het eerste leerjaar zetten. Om alle kinderen een goede basis Nederlands te geven bij de start van het eerste leerjaar van het Nederlandstalig basisonderwijs moeten ze minstens 220 halve dagen aanwezig geweest zijn in een Nederlandstalige derde kleuterklas. Ouders moeten met deze nieuwe toelatingsvoorwaarde rekening houden als ze hun kind vanaf 1 september 2009 willen inschrijven voor het eerste leerjaar (schooljaar 2010-2011). Deze maatregel werd oorspronkelijk gesuggereerd in de Rondetafelconferentie over het Brussels Nederlandstalig onderwijs. Gezien de onderliggende motieven (gelijke kansen, kleuterparticipatie) is het zinvol deze maatregel in te voeren in heel Vlaanderen.

Het is gekend dat ongeveer 1,5% van de vijfjarigen die in Vlaanderen wonen, niet ingeschreven is. Hoe veel ingeschreven vijfjarigen minder dan 220 halve dagen aanwezig is, is niet precies geweten. Dat wordt sinds 1 september 2008 wel bijgehouden in toepassing van de regeling voor schooltoelagen, en zal dus gaandeweg duidelijker worden. Het is duidelijk dat de inschrijvingsvoorwaarde en de schooltoelage samen een gunstig effect zullen hebben op de aanwezigheidsgraad in de derde kleuterklas.

Er kunnen allerlei redenen zijn waarom een kind niet aan deze voorwaarde voldoet: verblijf in het buitenland, ziekte, keuze voor Franstalige school. Heel wat van die leerlingen hebben mogelijk toch een voldoende kennis van het Nederlands om zonder veel problemen in het eerste leerjaar te starten. Daarom zal de inschrijving ook kunnen op basis van een taalproef Nederlands bij het CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding). Omwille van de gelijke behandeling zal de Vlaamse Regering een eenvoudige en valide test laten ontwikkelen en vastleggen. Deze toets zal zijn afgestemd op de begintermen van het lager onderwijs. Een zesjarige leerling die in een school in Nederland of een andere lidstaat van de Nederlandse Taalunie heeft school gelopen zal ook mogen instappen in het eerste leerjaar.

Er zijn enkele uitzonderingen op de inschrijvingsvoorwaarde: ze geldt niet voor leerlingen die op de leeftijd van zeven jaar of ouder instromen. Deze kinderen waren het voorafgaande schooljaar leerplichtig als ze in ons land verbleven. De maatregel geldt ook niet voor kinderen die instappen in het buitengewoon basisonderwijs, die per definitie allemaal een CLB-attest nodig hebben en dus uitgebreid zijn gescreend op al hun competenties. En hij geldt ook niet in de Franstalige faciliteitscholen, waartoe de toegang door de federale onderwijstaalwet is geregeld.

De acties die zijn genomen in het Jaar van de Kleuter in 2008 hebben een uitgebreid netwerk van organisaties gemobiliseerd rond kleuters. De daar aangevane samenwerking is bedoeld om blijvend te zijn. Het is de bedoeling om onder meer daarop te bouwen om alle ouders in de komende maanden uitgebreid te informeren over deze inschrijvingsvoorwaarde. De hoop is om zo de groep van niet-ingeschreven kinderen en onregelmatig aanwezige kinderen te verkleinen. Deze communicatie zal zowel naar het brede publiek gebeuren, als naar ouders met kinderen van twee tot vijf jaar, als naar specifieke kansengroepen.

2. Engagementsverklaring

Daarnaast wil de minister de ouders meer betrekken bij de school met de invoering van de engagementsverklaring. Ouders die interesse tonen voor wat er in de klas gebeurt, geven een positieve stimulans aan hun kinderen en de school om zich voluit in te zetten. Vanaf schooljaar 2010-2011 zal elk schoolreglement van een basis- en secundaire school een engagementsverklaring bevatten. Het gaat om weder-

zijdse afspraken tussen school en ouders. Afspraken rond oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en een positief engagement ten aanzien van de onderwijstaal zullen verplicht deel moeten uitmaken van het schoolreglement. De drie eerste engagementen kunnen verder worden uitgewerkt op het niveau van de scholengemeenschap, het vierde engagement kan verder worden uitgewerkt in samenwerking met de lokale overlegplatforms (LOP's). Op die manier krijgen scholen de mogelijkheid om rond deze engagementen afspraken te maken op een bredere schaal dan de school alleen. Dat laat ook beter toe om plaatselijke verenigingen daarbij te betrekken, omdat deze dan globale afspraken kunnen maken met meerdere scholen tegelijk en niet met elke school apart in overleg hoeven te gaan.

Ook deze voorstellen vinden hun oorsprong in de Rondetafelconferentie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Maar het bestaan van expliciete wederzijdse afspraken op elk van die vlakken is overal gewenst, niet alleen in Brussel of in scholen met veel anderstalige leerlingen. Bovendien zullen de afspraken in elke school anders kunnen zijn, en dus aangepast aan de context. In de voorbereiding is meermaals de bezorgdheid geuit dat de engagementen niet te eenzijdig mogen zijn. Als deel van het schoolreglement zullen ze het voorwerp zijn van overleg in de schoolraad, wat al een zekere waarborg betekent op evenwichtigheid. Bovendien is duidelijk gesteld in de memorie van toelichting dat het niet naleven van de engagementen geen aanleiding mag geven tot het aantasten van het leerrecht van de leerling. Ook de piste om een andere vorm van sanctie te voorzien, bijvoorbeeld onder de vorm van een administratieve boete, werd onderzocht maar niet opportuun noch uitvoerbaar geacht.

Veel scholen hebben nu al op verschillende van die vlakken afspraken opgenomen in hun schoolreglement, en vaak zelfs op alle vlakken. Het ontwerp van decreet wil een dynamiek op gang helpen brengen waar dit in alle scholen gebeurt. De nadruk op het wederzijds karakter betekent ook dat het schoolbestuur zal moeten nadenken hoe ze haar aanbod op die terreinen zal uitdenken, welke organisaties buiten de school daarbij van nut kunnen zijn (bijvoorbeeld om bepaalde groepen ouders te bereiken), en hoe ze de communicatie organiseert. Anderzijds kunnen ouders ook sterker worden aangesproken op hun verplichtingen wanneer ze op die manier zijn uitgewerkt, overlegd in de schoolraad en uitdrukkelijk opgenomen in het schoolreglement.

II. ALGEMENE BESPREKING

1. Toelatingsvoorwaarden

1.1. *Tussenkomen van de commissieleden*

Mevrouw *Katleen Martens* stelt dat volgens de Schoolpactwet (wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving) de inrichtende machten betrokken hadden moeten worden bij de totstandkoming van het ontwerp van decreet. De Raad van State stelt namelijk dat artikelen 2 en 3 handelen over een nieuwe toelatingsvoorwaarde voor het lager onderwijs die eventueel ook de duur van de studiën kan beïnvloeden. Zal de minister nog overleg organiseren? Welke officieuze reacties heeft de minister eventueel tot nu toe ontvangen van de onderwijskoepels over dit ontwerp van decreet?

Verder heeft de Vlaams Belangfractie vragen bij de ongelijke behandeling tussen enerzijds leerlingen die de stap naar het gewoon lager onderwijs zetten en vijf jaar worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar en anderzijds die leerlingen die zes jaar worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar.

Het criterium van 220 halve dagen is nietszeggend. Sommige leerlingen die minder dagen school liepen kunnen verder staan dan kinderen die wel die 220 halve dagen halen. Omgekeerd kunnen sommige kinderen die wel voldoen aan de voorwaarde van 220 halve dagen, niet klaar zijn voor het lager onderwijs. Waarom moet de ene leerling wel een test afleggen en de andere niet? Zou het niet eenvoudiger zijn om één bindende taaltest voor iedereen te organiseren? Voldoet de leerling, dan kan die instromen in het lager onderwijs.

Hierbij aansluitend vraagt de Vlaams Belangfractie aandacht voor de waarde en de betrouwbaarheid van de taalproef die zal worden afgenomen.

In de reguleringssimpactanalyse (RIA) wordt aangehaald dat de attesten die afgeleverd worden door de kleuterscholen geen bijkomende last zijn aangezien zij deze verplichting reeds hebben voor de schoolpremie. Voor die opdracht werden echter nooit bijkomende middelen aan kleuterscholen toegekend. De lagere scholen zullen extra belast worden met het nagaan of er wordt voldaan aan de toelatingsvoorwaarde en het eventueel navragen van bijkomende noodzakelijke

gegevens. Maar ook de taakbelasting voor de CLB's – door het moeten afnemen van de proef Nederlands – zal toenemen. De wijzigingen inzake de administratieve lasten bedragen hier meer dan 350.000 euro.

Mevrouw *Kathleen Helsen* kan zich terugvinden in het principe dat er voor de instap in het lager onderwijs voorwaarden worden gesteld. Het is belangrijk dat de kinderen de taal voldoende beheersen om de lessen te kunnen volgen. Maar zij heeft wel een aantal bedenkingen.

De spreker vraagt of er effectief betrouwbare taaltesten bestaan voor de Nederlandse taalkennis van kleuters? Op welke manier wordt de extra taakbelasting voor de CLB's opgevangen?

Voor kinderen die onvoldoende het Nederlands beheersen is het voorstel dat zij de laatste kleuterklas overdoen. Omdat er geen specifieke aanpak is in dat geval, stelt zich de vraag of deze kinderen na een extra jaar kleuterklas wel voldoende taalkennis zullen hebben. Louter aanwezig zijn in de kleuterklas leidt niet noodzakelijk tot het verwerven van de nodige taalkennis.

Verder vraagt mevrouw Helsen zich af of de kleuterscholen een attest moeten afleveren aan de ouders, dat bewijst dat de kleuter een voldoende aantal dagen aanwezig was. Of op welke manier zullen scholen kunnen controleren dat een zij-instromer aan deze voorwaarde voldoet?

Tot slot vraagt zij of er geen mogelijkheid is om de reglementering te omzeilen door het eerste leerjaar nog niet in te stappen in het Nederlandstalig onderwijs, maar als zij-instromer in te stromen in het tweede leerjaar. Zo moeten deze kinderen geen taalproef afleggen of een attest voorleggen van voldoende aanwezigheid in de laatste kleuterklas.

De heer *Jef Tavernier* zegt dat er weinig discussie kan zijn over de doelstellingen van het ontwerp van decreet: het kennen van het Nederlands bij de aanvang van het lager onderwijs en een grotere ouderbetrokkenheid. Zo kan de participatie aan de lessen worden verhoogd en bijgevolg ook de slaagkansen. De spreker vraagt zich wel af of de ouderbetrokkenheid kan bereikt worden door een decreet en heeft bedenkingen bij de formulering van de bepalingen over de toelatingsvoorwaarden.

Wat het systeem van de taalproef als toelatingsvoorwaarde betreft, wordt de last voor bijkomende taal-

ondersteuning en -opleiding in de derde kleuterklas gelegd. Worden daarvoor ook middelen voorzien? De situatie blijft dat de omkadering voor het kleuteronderwijs nog steeds 20 percent lager ligt dan in het lager onderwijs. Er is ook maar twee derde financiering. Tegenover deze bijkomende lasten, ook administratief, staan er geen extra middelen.

Mevrouw *Anissa Temsamani* stelt dat de sp.a-fractie zich volledig achter het voorliggend ontwerp van decreet schaart. Zij is verheugd dat na de noodzakelijke reflectie- en overlegperiode op het einde van de legislatuur op dit terrein een aantal doelstellingen alsnog gerealiseerd worden. Zowel de toelatingsvoorwaarden als de engagementsverklaring zijn een noodzakelijke versterking van het partnership tussen scholen, ouders en kinderen.

De invoering van de nieuwe toelatingsvoorwaarden zal leiden tot een de facto verlaging van de leerplicht, juist voor die kinderen die daar een absolute nood aan hebben. Hiermee is een praktische oplossing uitgewerkt voor een vraag die zowel vanuit het werkveld als vanuit de politiek al jaren gesteld wordt.

Mevrouw *An Michiels* verwijst naar de cijfers in de memorie van toelichting over niet-ingeschreven vijfjarigen voor het Vlaamse Gewest. Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest beschikt men niet over gegevens. Zou het in de toekomst mogelijk zijn om over deze cijfers te kunnen beschikken?

1.2. Antwoord van de minister

De *minister* zegt dat er op 10 december 2008 overleg is geweest met de afgevaardigden van de inrichtende machten, zoals bepaald door artikel 5 van de Schoolpactwet (zie bijlage). Dat was een nuttig overleg waarbij ook een aantal bekommernissen werden geuit die ook terugkomen in het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor).

De Vlaamse overheid is niet in staat om in Brussel te oordelen over de aanwezigheid van vijfjarigen in de kleuterschool omdat dit niet onder de leerplicht valt. Ook een beoordeling zal daarom moeilijk zijn. Uit zijn contacten merkt de minister wel dat anderstalige en allochtone ouders in Brussel wel op de hoogte zijn van de maatregelen die met het ontwerp van decreet genomen zullen worden.

Wat de opmerking betreft dat de 220 halve dagen geen garantie zijn voor de kennis van de taal, gaat het

hier om een verkeerde lezing van hoe deze maatregel moet worden gezien. Er wordt uitgegaan van het vermoeden dat men redelijkerwijs kan veronderstellen dat in de meeste gevallen een onderdompeling in een kleuterklas gedurende een welbepaalde periode – die eenduidig juridisch moet vastgelegd worden – een voldoende voorbereiding is om te starten in het eerste leerjaar. Elk kind individueel testen zou erg complex zijn. De taalproef is daarom alleen voor de uitzonderingssituaties, zoals beschreven in het ontwerp van decreet.

Het betekent niet dat elk kind dat 220 halve dagen heeft doorgebracht in de derde kleuterklas schoolrijp is voor de lagere school. Scholen kunnen nog steeds adviseren aan ouders dat een kind niet schoolrijp is om naar het eerste leerjaar over te stappen. Ouders zullen deze 220 halve dagen niet kunnen inroepen om te zeggen dat het advies – dat niet-bindend is – fout is.

In verband met de kwaliteit van de taalproef, merkt de minister op dat de proef door een besluit van de Vlaamse Regering zal worden vastgelegd. Dat besluit wordt voorbereid in samenwerking met experts uit verschillende disciplines (toetsontwikkeling, ontwikkelingspsychologie, linguïstiek, gelijke kansen) en leerkrachten. Het is onderdeel van de opdracht om de proef vergezeld te laten gaan van een handleiding voor CLB's die de validiteit van het resultaat moet garanderen. Experts die zijn uitgenodigd zijn Caroline Andries (VUB), Jef Van Kuyk (CITO), Paul Dudal (VCLB), Jean-Pierre Verhaeghe (UG), Rita Rymenans (UA), Machteld Verhelst (KUL) en Rianne Janssen (KUL).

De taakbelasting voor de CLB's kwam ook ter sprake in het Vlor-advies. De minister is van mening dat de bijkomende taaklast voor de CLB's eerder beperkt zal zijn. Veel van de kinderen hebben een profiel waardoor een analyse door het CLB in elk geval is aangewezen. Dat geldt zeker voor leerlingen die geen kleuteronderwijs hebben gevolgd. Het CLB heeft, bijvoorbeeld bij de attestering voor het buitengewoon onderwijs, een attestende rol. De minister zegt dat er geen fundamenteel probleem dreigt te ontstaan met betrekking tot de essentie van hun opdracht. De taalproef maakt ook niet dat de CLB's in een bedreigende rol zouden komen ten aanzien van ouders en kinderen. Er zal geen negatief beeld ontstaan dat in tegenspraak is met het beeld dat een CLB ondersteunend en begeleidend moet zijn.

De gegevens voor de attesten voor toelating tot het lager onderwijs zullen uit de databanken worden gehaald. De aanwezigheid (in aantal halve dagen)

wordt nu al bijgehouden in uitvoering van het decreet op de schooltoelage. In het overgrote deel van de gevallen gebeurt de doorstroom van zesjarigen binnen een zelfde basisschool met kleuter- en lagere school. Ook binnen een scholengemeenschap kunnen de gegevens over de aanwezigheid van kleuters makkelijk gedeeld worden. Voor de andere gevallen zullen schooldirecties de informatie kunnen opvragen bij het Ministerie van Onderwijs en Vorming. Het spreekt voor zich dat een absolute randvoorwaarde is dat de data vanuit de kleuterscholen tijdig ingevoerd worden en doorgestuurd aan het ministerie. Maar dat is nu ook al het geval.

Een omzeilingspiste zoals gesuggereerd door mevrouw Helsen, is volgens de minister wellicht mogelijk. Maar dat lijkt volgens de minister weinig evident in de praktijk. Het zou immers betekenen dat de ouders welbewust een slechte weg kiezen voor hun kind. Bovendien is er het feit dat, waar dergelijke omzeilingspistes zouden gevolgd worden (bijvoorbeeld in Brussel), er zich een capaciteitsprobleem kan voordoen waardoor ouders gemotiveerd worden om tijdig in te schrijven.

1.3. Replieken

Mevrouw *Katleen Martens* maakt uit het antwoord van de minister op dat het systeem van de 220 halve dagen vermoedelijk leidt tot voldoende kennis voor deelname aan het lager onderwijs. Een vermoeden is echter geen zekerheid. Met een taalproef voor elk kind is die zekerheid er wel.

Er is een duidelijk verschil tussen schoolrijpheid en kennis van het Nederlands. Als een kind niet schoolrijp wordt geacht voor het lager onderwijs, dan ligt de beslissing uiteindelijk nog bij de ouders. Of een kind schoolrijp is of niet, heeft weinig te maken met de kennis van het Nederlands. Kan de school zeggen dat het kind wel schoolrijp is maar onvoldoende kennis heeft van het Nederlands? En wat gebeurt er dan met deze kinderen?

Ter staving van de waarde en de betrouwbaarheid van de taalproef verwijst de minister naar een reeks van experts. Zij gaat er echter van uit dat de SALTO-test (SALTO: Screeningsinstrument Aanvang Lager Onderwijs Taalvaardigheid) ook is opgesteld door experts, maar toch is duidelijk gebleken dat er heel wat hiaten waren bij deze proef.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt zich af hoe ouders kunnen aantonen dat hun kind voldoet aan de voorwaarde van 220 halve dagen zonder dat de school

hierin tussenkomt. Dat betekent volgens haar, in tegenstelling tot wat de minister heeft geantwoord, dat de school daarvoor bijkomende inspanningen zal moeten doen.

1.4. *Antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat een aanwezigheid van 220 halve dagen een vermoeden creëert dat onweerlegbaar is dat het kind voldoende is ondergedompeld in een Nederlandstalige omgeving om te starten in het lager onderwijs. Deze aanwezigheid zegt niks over schoolrijpheid in de brede betekenis. Bedraagt de aanwezigheid minder dan 220 halve dagen, dan moet men de kennis van het Nederlands aantonen via de taalproef.

Mevrouw *Katleen Martens* vraagt wat er dan gebeurt indien een kleuterjuf vaststelt dat een kind wel voldoet aan de vereiste 220 halve dagen, maar toch onvoldoende Nederlands kent?

De *minister* gaat ervan uit dat een goede school dan aan de ouders signaleert dat er een probleem is. Maar de school kan niet zeggen dat het kind op basis van het decreet niet mag starten in het eerste leerjaar.

2. Engagementsverklaring

2.1. *Tussenkomsten van de commissieleden*

De Vlaams Belangfractie kan zich niet terugvinden in de engagementsverklaring. Mevrouw *Katleen Martens* is wel blij te mogen vaststellen dat de minister een stuk verantwoordelijkheid legt daar waar ze thuishoort: bij de ouders. De voornaamste oorzaak van een zwakkere schooldoorstroming bij onder andere allochtonen is gelegen in het gebrek aan motivatie dat een gevolg is van een schoolvreemd thuismilieu. Willen zij in de toekomst meer succes halen in het onderwijs, dan is die mentaliteitswijziging bij hun ouders een absolute voorwaarde.

Wat de engagementsverklaring zelf betreft, is deze te vrijblijvend, niet afdwingbaar en oncontroleerbaar. Ze zal niet bijdragen tot de realisatie van de beoogde doelstelling. Natuurlijk ondertekenen de ouders de engagementsverklaring. Maar wanneer die ouders niet weten hoe ze hun kinderen moeten stimuleren of een schoolbevorderend klimaat moeten scheppen,

en daarbij geen enkel gevolg te vrezen hebben bij een niet-naleving zal er niets veranderen. Slechts wanneer een feitelijke inzet gevraagd wordt in plaats van een loze belofte en wanneer die inzet gepaard gaat met consequenties is een verandering mogelijk.

Maar ook de administratieve lasten die aan de engagementsverklaring zijn gekoppeld, mogen niet uit het oog worden verloren. In het basisonderwijs zullen de wijzigingen aan het schoolreglement een administratieve last van ongeveer 300.000 euro teweegbrengen.

De bewering dat voor de secundaire scholen deze administratieve lasten niet in deze RIA moeten in rekening worden gebracht, klopt niet vermits het decreet zou ingaan op 1 september 2009. Een aantal secundaire scholen zal tijdens het huidige schooljaar hun reglement nog maar net hebben aangepast.

De Vlaams Belangfractie gaat niet akkoord met het feit dat de LOP's weer een sleutelrol krijgen toebedeeld omwille van de vaak zwakke werking ervan.

Mevrouw *Martens* vraagt of er geen alternatieven zijn om de engagementsverklaring afdwingbaar te maken?

Tot slot merkt mevrouw *Martens* op dat zes van de 21 Vlor-leden zich heeft onthouden bij het advies over het voorontwerp van decreet.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt vast dat er over de engagementsverklaring kritische opmerkingen worden gegeven, zowel door de Vlor als de Raad van State. Zij stelt zich de vraag of het echt nodig is om de engagementsverklaring te verplichten voor alle scholen. Niet overal stelt zich in dezelfde mate het probleem van ouderparticipatie zoals bijvoorbeeld in Brussel. De invoering van een dergelijke engagementsverklaring – zo blijkt ook uit de memorie van toelichting – is immers een gevolg van de Rondetafelconferentie over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Het huidige onderwijsbeleid gaat toch uit van vertrouwen in de scholen en het ontwikkelen van voldoende beleidskracht door de scholen. Het gaat ervan uit dat scholen zelf hun instrumenten moeten kiezen om de doelen te bereiken. Grijpt dit niet te fel in op de vrijheid van onderwijs?

De Vlor wijst er op dat alleen het gebruik van een engagementsverklaring niet onmiddellijk zal leiden tot het beoogde resultaat. Daarvoor is een veel breder beleid nodig rond ouderparticipatie. De Vlor

vraagt daarvoor een stimuleringsbeleid. Welk effect verwacht de minister van de engagementsverklaring?

Verder heeft mevrouw Helsen vragen bij de opname van de engagementsverklaring in het schoolreglement. Het schoolreglement moet afdwingbaar zijn en de overtreding van sommige bepalingen kan leiden tot de uitsluiting. De Raad van State stelt dat, indien men wil vermijden dat het niet naleven van de engagementsverklaring leidt tot uitsluiting, dat ook zo uitdrukkelijk in het decreet moet worden ingeschreven. Dat kan niet de bedoeling zijn. En indien de engagementsverklaring niet afdwingbaar is, kan de vraag worden gesteld of ze als een verplichting voor elke school moet ingevoerd worden. Dreigt er geen lege doos in dat geval?

Het ontwerp van decreet schrijft voor wat moet opgenomen worden in de engagementsverklaring. De spreker vraagt welke ruimte ouders hebben om de engagementsverklaring zelf af te stemmen op hun persoonlijke situatie en die van kinderen? De mogelijkheid moet geboden worden om wederzijdse afspraken in te schrijven met een concrete vertaling voor ouders en school.

De engagementsverklaring moet ook afspraken bevatten over vormen van individuele leerlingenbegeleiding. Anderzijds wordt aan ouders de vrijheid geboden om al dan niet beroep te doen op de individuele leerlingbegeleiding via het CLB. In hoeverre kunnen dan hierover afspraken worden opgelegd in de engagementsverklaring? Is dit niet tegenstrijdig?

Wat de toepassing betreft, vraagt mevrouw Helsen op welke manier de buitenschoolse engagements, die worden of kunnen worden gevraagd, controleerbaar zijn. Wat is het effect van een engagementsverklaring indien er geen controle mogelijk is?

Tot slot leest de spreker in het ontwerp van decreet dat ook aan het LOP een rol wordt toebedeeld. Wat indien er geen LOP is? Is het niet beter om deze taken op het niveau van de school te leggen?

Volgens de heer *Jef Tavernier* zou de engagementsverklaring tot stand moeten komen in samenspraak tussen de ouders en de scholen. Het is belangrijk dat de school duidelijk maakt waarom bepaalde engagements belangrijk zijn. Bovendien is de doelgroep van ouders die zich te weinig engageren vermoedelijk ook een groep die moeilijker bereikbaar is door de school en op een niet-aangepaste manier wordt aan-

gesproken door de school. Daarom is het ook belangrijk om in de engagementsverklaring te wijzen op het belang en de verantwoordelijkheid van de school.

Bovendien kan de vraag worden gesteld of een engagementsverklaring bij decreet in een schoolreglement moet worden ingeschreven. Wat is daarvan het juridische gevolg? Volgens de minister mag dit geen negatieve gevolgen hebben voor het kind: het kind moet in de school kunnen blijven ook als de ouders hun engagement niet nakomen. Wat dan met de juridische afdwingbaarheid? Ook door de Vlor en de Raad van State worden hierover vragen gesteld. De heer *Tavernier* verwijst naar het advies van de Raad van State over artikel 4 dat de precieze draagwijdte van de engagementsverklaring onduidelijk is. En verder stelt de Raad van State dat in het geval van vrije scholen de engagementsverklaring een contract is wat gevolgen kan hebben. Indien men dit niet wenst, moet men in het schoolreglement vermelden dat de engagementsverklaring geen enkele juridische verbintenis inhoudt in hoofde van de ouders. Het is enorm belangrijk dat de engagementsverklaring niet ten nadele is van het kind dat zelf zijn of haar ouders niet kan dwingen om bijvoorbeeld naar een oudercontact te gaan.

De heer *Tavernier* concludeert dat dit geen goed ontwerp van decreet is, ook al zijn de doelstellingen wel lovenswaardig.

Mevrouw *Anissa Temsamani* stelt dat met de engagementsverklaring een sterk signaal wordt gegeven naar de ouders. De sp.a-fractie heeft steeds sterk ingezet op de emancipatorische rol van ons onderwijs. Met het Vlaamse onderwijs worden kansen gegeven aan elk kind. Maar de overheid en bij uitbreiding de publieke scholen zullen dit niet alleen realiseren. Men heeft wel eens de tegengestelde verwachting. Het is misschien zelfs inherent aan een gelijkeonderwijskansenbeleid dat het soms de indruk wekt dat de overheid, de scholen, de leerkrachten het allemaal wel zullen oplossen. En in heel wat welzijnskwes-ties bestaan inderdaad torenhoge verwachtingen ten aanzien van het onderwijs. Hoe vaak valt er niet te horen, ook vanuit andere beleidsdomeinen, dat het onderwijs dat probleem maar moet oplossen? En juist daarom moet volgens mevrouw *Temsamani* expliciet worden gesteld dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet opnemen.

De scholen geven volgens haar al heel wat warme en duidelijke signalen om het engagement van ouders

aan te wakkeren en een duidelijke plaats te geven binnen de schoolcarrière van kinderen. En heel wat ouders gaan daar vaak, ondanks hun drukke bezigheden, ook op in. Heel wat ouders werken mee aan schoolactiviteiten, onderhouden een goed contact met school en leerkrachten en geven op die manier ook veel vertrouwen aan scholen. Maar tegelijk mag niet ontkend worden dat er ook ouders zijn die, vaak onbewust en ongewild, het streven naar meer kansen voor hun kind tenietdoen. Er zijn ook een aantal ouders die helaas niet geïnteresseerd zijn in het onderwijs van hun kinderen: door niet aanwezig te zijn op oudercontacten, door geen ruimte te scheppen voor het maken van huiswerk, vaak door geen idee te hebben van de schoolse leefwereld van hun kinderen, en soms zelfs door de school af te schilderen als een tegenstander.

De spreker vindt dat de Vlaamse overheid die ouders niet uit het oog mag en kan verliezen. Maar blijkbaar werken heel wat stimulerende maatregelen niet voor deze groep. Er moet getoond worden aan die ouders dat zij hun verantwoordelijkheid niet alleen moeten opnemen, maar ook kunnen opnemen. Want tegenover de verplichte afspraken over oudercontact, over voldoende aanwezigheid en over een positieve houding ten aanzien van de instructietaal, staat ook een verplicht aanbod van leerlingenbegeleiding en communicatie met de ouders.

Sommigen vrezen blijkbaar dat het signaal dat met dit ontwerp van decreet wordt gegeven wel eens verkeerd begrepen zou kunnen worden. Zij vinden dat je ouders alleen moet aanmoedigen, en de dingen niet als verplichtingen moet opleggen. Mevrouw Tamsamani heeft het principieel moeilijk met dat standpunt, maar zij denkt ook dat de praktijk het tegendeel bewijst. Zij heeft al zo vaak ouders gehoord die achteraf komen klagen dat zij niet op de hoogte waren. En ze heeft ook al vaak ouders ontmoet die zeiden dat ze blij waren dat een directie eindelijk eens duidelijk poneerde wat van hen verwacht werd. Een beetje stout gesteld zou zij durven zeggen dat de mening dat een verplichting te streng of te afschrikwekkend is, vaak vertolkt wordt door een sector die met stimulerende maatregelen heel veel mensen bereikt, maar juist niet die doelgroep die zelf vraagt om duidelijkheid en verplichtingen.

Zij volgt ook niet wie beweert dat het ontwerp van decreet te weinig de wederkerigheid van het partnership tussen scholen en ouders benadrukt. Uit de verplichting voor ouders volgt automatisch de ver-

plichting om de voorwaarden te scheppen om aan die plicht te voldoen.

Wil men trouwens beweren dat scholen en de overheid niet al heel veel inspanningen doen, om op een positieve manier ouders te engageren in de schoolloopbaan van hun kinderen? Mevrouw Tamsamani zegt dat zij ook wel een aantal voorbeelden kent van scholen waar het veel beter zou kunnen. Zij denkt dat bijna alle scholen beter zouden kunnen communiceren, beter zouden kunnen omgaan met een aantal problemen. Maar zij is er evenzeer van overtuigd dat een negatieve houding ten aanzien van instellingen en personeel er niet zal toe leiden dat het verbetert. Zij vindt dat ten aanzien van de scholen de positieve voorbeelden, de ‘good practices’, in de verf moeten worden gezet. Het is ook niet nuttig om de details van de engagementen van de school in het ontwerp van decreet te stipuleren. Dat zou wel eens in het nadeel kunnen spelen van de vele creatieve oplossingen die nu al door scholen worden uitgewerkt, bijvoorbeeld om communicatieproblemen tijdens oudercontacten op te lossen.

Dat brengt haar bij de praktijk. Want zuiver pragmatisch bekeken, is een eenvoudige verplichting veel efficiënter ten aanzien van ouders voor wie aanwezigheid op oudercontacten en een positieve houding ten aanzien van de instructietaal vooralsnog geen evidentie is.

De bedenkingen van de Vlor bij het gebruik van de schoolreglementen als middel om de engagementsverplichting op te leggen, vindt de spreker niet geheel terecht. De engagementsverklaring is juist een voorbeeld van hoe schoolreglementen kunnen verduidelijkt en vereenvoudigd worden; hoe men in schoolreglementen duidelijk kan stellen wat men verwacht van ouders en leerlingen en daardoor meer slagkracht kan geven aan het instrument.

Maar al te vaak zijn schoolreglementen helemaal niet duidelijk. Zij geeft het voorbeeld van een Mechelse basisschool – die een heel diverse populatie kent – die heel wat resultaten boekte door het schoolreglement te herschrijven en te vertalen in tien basisregels. Die werden telkens aangeduid met een toepasselijke icoontje. De voornaamste reactie van heel wat, vaak Nederlandsonkundige, ouders was dat zij nu wel begrepen wat er van hen en hun kinderen werd verwacht. Die reactie is mevrouw Tamsamani bijgebleven, want vaak ging het over heel evidente regels zoals geen rommel maken, en niet rennen in de gan-

gen. Sommige mensen hebben gewoon nood aan een duidelijke taal.

Mevrouw *Stern Demeulenaere* zegt dat de Open Vld-fractie de toelatingsvoorwaarden heel genegen is. Wat betreft de engagementsverklaring zijn er een aantal vragen. Het doel is om de ouderparticipatie te vergroten en wederzijdse afspraken te maken over aanwezigheid, oudercontact, het leren van Nederlands enzovoort. Mevrouw Demeulenaere betwijfelt of de engagementsverklaring de doelstellingen kan realiseren, omdat ze ten eerste niet afdwingbaar is.

Ook het aspect van wederkerigheid ontbreekt bij de engagementsverklaring zoals voorzien in het ontwerp van decreet. Het huidige shoppinggedrag tussen scholen vindt de Open Vld-fractie een kwalijke evolutie. Ook betreurt zij de toegenomen juridisering van de verhoudingen tussen scholen en ouders en leerlingen. Zij zijn echter niet de oorzaak van het probleem, maar wel het gevolg. Het Vlaamse onderwijsaanbod is voor vele burgers niet erg transparant. Het is voor of volgens hen ook vaak niet meer aangepast aan de samenleving van de 21ste eeuw. Daardoor zijn de kinderen meer dan ooit zoekende in hun studiekeuze. De werking en de beslissingsprocessen zijn vaak weinig toegankelijk en heel onduidelijk, ook voor ouders. Daardoor voelen vele ouders zich heel weinig betrokken. Sommigen voelen zich daardoor zelfs onrecht aangedaan. Vaak onterecht, maar het gevoel is er. De engagementsverklaring zal dit niet echt oplossen. Maar als het wederzijds engagement kan verduidelijkt worden – in een omzendbrief bijvoorbeeld – kan dit een stap in de goede richting zijn. Er moet wederkerigheid zijn, maar het ontwerp van decreet legt fel de nadruk op de ouderbetrokkenheid. Maar zij moeten ook het gevoel krijgen dat zij belangrijk zijn in het ganse proces.

Voor de Open Vld-fractie staat de leerling centraal. Leerlingen mogen niet het slachtoffer worden van het onderwijssysteem. Het recht op onderwijs moet voor hen gegarandeerd blijven en kan niet ontzegd worden omdat ouders zich niet houden aan de engagementsverklaring. Dat gevaar bestaat door de opname ervan in het schoolreglement. Het kan de basis zijn voor een uitsluiting, tenzij de minister wil verduidelijken dat dit niet het geval is.

De Open Vld-fractie wil dat ook anderstalige ouders zich maximaal inzetten voor de ontwikkeling van de Nederlandse taal bij hun kinderen. Ouders wordt gevraagd om deel te nemen aan activiteiten van part-

ners van het LOP. Dit kan alleen maar aangemoedigd worden. Maar kan de engagementsverklaring er ook toe leiden dat ouders verplicht worden om hieraan deel te nemen? Het LOP mag geen instrument zijn om te verregaand in te grijpen op het leven van de ouders. Alleen de wetgever mag algemeen geldende verplichtingen opleggen inzake taal en integratie. Daarom is het aangewezen om een lijst te maken van wat moet verstaan worden onder “andere bepalingen over het positieve engagement van ouders” zoals bepaald in artikel 7. Deze lijst kan dan opgenomen worden in een omzendbrief voor de scholen. Een andere mogelijkheid is om deze bepaling te schrappen uit het decreet, gelet op de verregaande gevolgen.

Tot slot vraagt mevrouw Demeulenaere meer verduidelijking over de monitoring van het decreet. Hoe zullen de instrumenten geëvalueerd worden? Verder verdient het aanbeveling om in een omzendbrief duidelijk te maken wat wel en wat niet in de engagementsverklaring kan worden opgenomen en om de klemtoon te leggen op de wederkerigheid van het engagement. Zo kunnen misverstanden worden voorkomen.

2.2. *Antwoord van de minister*

De *minister* wenst niet via een omzendbrief een verbijzondering neer te schrijven van wat een wederzijds engagement betekent. In een omzendbrief wenst de minister zich te beperken tot wat de tekst van het ontwerp van decreet zegt. Er is wel een initiatief genomen naar de ouderkoepels waarvoor ook financiële steun wordt gegeven. Het allereerste speerpunt van de nieuwe driejarige beheersovereenkomst met de ouderkoepelverenigingen zal de wederzijdse betrokkenheid zijn. De minister vindt het belangrijker en beter om de ouderkoepels hierbij te betrekken in plaats van een omzendbrief te sturen.

Dit sluit niet uit dat het parlement binnen enkele jaren via de goede praktijken en ervaringen van de ouderkoepels alsnog een omzendbrief opstelt of het decreet bijstuurt. Met dit ontwerp van decreet wordt nieuw terrein betreden en daarom wenst de minister voorzichtiger te werk te gaan om juridisering te vermijden.

De minister zegt dat het debat over de engagementsverklaring een beleids- en een onderwijspolitiek debat is. Wat de bedenkingen betreft over het verplichten van de engagementsverklaring voor elke school, geeft

de minister toe dat met de engagementsverklaring alleen niet alle problemen op het vlak van samenwerking tussen ouders en scholen opgelost worden. Daarnaast zal praktische ondersteuning nodig zijn. Hij verwijst naar het eerder aangehaalde project met de ouderkoepels, naar lokaal flankerend onderwijsbeleid, het concept van de brede school, de rol van de LOP's enzovoort. Dat belet niet, volgens de minister, dat het goed is dat er een algemeen geldende regel is over wat men minimaal in een schoolreglement moet inschrijven over wederzijds engagement. De minister kan voorbeelden geven van schoolreglementen waarbij duidelijk omschreven wordt wat er allemaal van de ouders wordt verwacht, maar waar er geen sprake is van wederkerigheid. Het gevaar bestaat dat dergelijke scholen, wanneer men de engagementsverklaring zoals in het ontwerp van decreet omschreven, niet verplicht, deze scholen van oordeel zullen zijn dat zij al een goede engagementsverklaring hebben.

Op de vraag waarom de engagementsverklaring in het schoolreglement moet opgenomen worden, antwoordt de minister dat dit voor ouders de meest evidente plaats is omdat alle afspraken tussen ouders en school daar thuishoren. Door het niet in het schoolreglement in te schrijven wordt het probleem verplaatst. Ook daarvan kan gevraagd worden wat de juridische draagwijdte is.

Vervolgens preciseert de minister de juridische draagwijdte van een engagementsverklaring die is opgenomen in het schoolreglement. Als onderdeel van een schoolreglement zal het akkoord van de ouders – bij meerderjarigheid van de leerling, de leerling zelf – een juridisch vastgesteld feit zijn. Maar als decreetgever wil hij verduidelijken dat het niet-naleven van dit engagement geen aanleiding mag zijn voor sancties die het leerrecht van de leerling raken. Dat staat ook zo duidelijk in de memorie van toelichting (zie *Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 2018/1, p. 13*). Dat vindt de minister fundamenteel.

Dit is bovendien geen nieuwigheid in de benadering van schoolreglement. Ook vandaag bevat het schoolreglement afspraken waarvan men aanneemt dat de niet-naleving geen aanleiding mag geven tot uitsluiting, zoals bijvoorbeeld het niet betalen van een schoolrekening. Dat is een specifieke afwijking op de regel dat de band tussen school en leerling – in het vrij onderwijs – een contractuele band is die als contract principieel opzegbaar is. Een gelijkaardige afwijking op de zuivere toepassing van de contractuele vrijheid is doorgevoerd met het inschrijvingsrecht

uit het decreet Gelijke Onderwijskansen en is door adviezen van de Raad van State en in een arrest van het Grondwettelijk Hof aanvaard. De vrijheid om al dan niet te contracteren is een onderdeel van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Deze vrijheid is niet absoluut en mag worden beperkt in functie van andere grondrechten. In dat geval gaat het om het recht op onderwijs van de leerling in kwestie dat primeert. Met andere woorden stelt de minister dat in verband met het schoolreglement scholen van het vrij onderwijs zich situeren in het contractenrecht, maar dat zij ook een functionele openbare dienst zijn. Er zijn dus een aantal rechten die niet kunnen aangetast worden door dat contract. En toch is het volgens de minister belangrijk om het signaal te geven aan de ouders rond een minimum algemeen geldend wederzijds engagement.

De individuele begeleiding van een leerling is vandaag ook niet juridisch afdwingbaar. Althans niet in een normale situatie. In een problematische opvoedingssituatie zou bijvoorbeeld de jeugdrechter kunnen optreden.

Het LOP krijgt via het ontwerp van decreet de mogelijke opdracht om andere bepalingen over het positieve engagement van ouders ten aanzien van de onderwijstaal te geven. Andere engagementen worden door de school uitgewerkt. De scholengemeenschappen kunnen, maar moeten niet, een uniforme engagementsverklaring formuleren voor alle scholen van hun scholengemeenschap. Op de plaatsen waar er geen LOP bestaat, geldt alleen het engagement 'de leerlingen worden aangemoedigd om Nederlands te leren'. Er is daar dan op het vlak van de onderwijstaal wel een engagement, dat echter niet verder kan worden geconcretiseerd.

Het engagement voor de onderwijstaal is anders uitgewerkt dan de andere engagementen omwille van de zorg voor een evenwichtig geheel van wederzijdse engagementen. In de huidige stand van de regelgeving kunnen scholen zonder probleem een bepaald engagement met betrekking tot taal opnemen dat verder gaat dan wat in het ontwerp van decreet in algemene termen wordt geformuleerd. Daarbij is er momenteel geen garantie op wederkerigheid. Als het LOP wordt betrokken is er volgens de minister meer garantie op een wederkerigheid van engagementen en op een evenwichtige benadering. In het LOP zitten immers vertegenwoordigers van ouderverenigingen, organisaties van minderheden, verenigingen waar armen het woord nemen, de integratiesector, ont-

haalbureaus en schoolopbouwwerk. Verder verkleint de wijze van besluitvorming in een LOP de kans op niet-realistische engagementen.

Een LOP moet ook rekening houden met de lokale context. In de memorie van toelichting is opgenomen dat de invulling van bijkomende voorwaarden rond taal door het LOP, niet betekent dat iemand verplicht kan worden om een specifieke vrijetijdsbesteding in het Nederlands te volgen of dat het verboden wordt om vrijetijdsactiviteiten in een andere taal te volgen.

Wat wel kan is een postief aanbod van een breed scala aan mogelijke activiteiten onder de aandacht te brengen en te wijzen op het belang daarvan. De minister gaat ervan uit dat een LOP niet zomaar een lijst van activiteiten zal opmaken, maar gebruik zal maken van zijn netwerk om alles rond dit engagement gericht en intensief te communiceren. Zoals bij alles blijven er ook aan de engagementsverklaring per definitie redelijkheidsgrenzen, zonder dat de decreetgever dat zegt: de fundamentele rechten en vrijheden zoals in de Grondwet en de verdragen (onder andere het Kinderrechtenverdrag) blijven gegarandeerd. De taal die de ouders thuis spreken is bijvoorbeeld vrij.

In verband met de vragen en bedenkingen over de wederkerigheid, antwoordt de minister dat het woord wederzijds erg duidelijk is opgenomen in de tekst van het ontwerp van decreet. De wederkerigheid zal onderstreept worden bij de contacten met de ouderkoepeis. De minister verwijst naar de memorie van toelichting die stelt: “De engagementsverklaring is een geheel van wederzijdse afspraken. Dit houdt in dat scholen zelf geacht zullen worden om concreet te maken welke initiatieven ze nemen om de dialoog met ouders mogelijk te maken. Dit wil onder meer zeggen dat een beleid moet worden uitgewerkt om oudercontact te regelen met ouders die om welke reden ook niet bereikbaar zijn met de klassieke oudercontactmomenten.”.

Op de opmerking van de heer Tavernier over de middelen, stelt de minister dat er aan de ouderkoepeis bijkomende financiële ondersteuning zal worden gegeven om acties op te zetten rond wederzijdse betrokkenheid. Wat de instaplestijden betreft, blijkt uit de laatste drie instapmomenten in vergelijking met twee jaar geleden, dat er twaalf keer meer scholen zijn die een aanvraag doen, en vier keer meer lestijden. Op de opmerking van de heer Tavernier dat er ook meer kleuters zijn, repliceert de minister dat dat klopt, maar niet in die mate.

Wat de monitoring van het decreet betreft, antwoordt de minister dat de onderwijsinspectie bevoegd is om het ganse schoolbeleid door te lichten. Het schoolreglement is een van de stukken die wordt bekeken bij het vooronderzoek. Indien daaruit blijkt dat er zich problemen voordoen met de engagementsverklaring dan wordt dat tijdens de feitelijke doorlichting onderzocht. De onderwijsinspectie zou kunnen beslissen om een thematisch onderzoek hierover te voeren of hierover thematisch te publiceren. De minister kan dat zelfs aanraden maar de onderwijsinspectie handelt wat dat betreft autonoom. Door de engagementsverklaring in te passen in het schoolreglement is ze voorwerp van bespreking met de schoolraad. Wanneer de toepassing van de engagementsverklaring tot ontsporingen zou leiden, kan dat in de participatieorganen worden aangekaart. Verder staan de normale rechtsmiddelen open tegen beslissingen die een ouder of kind raken, al zijn maatregelen zoals schorsing en uitsluiting niet mogelijk.

Op de vraag of er geen alternatieven zijn om de engagementsverklaring afdwingbaar te maken, antwoordt de minister dat administratieve boetes een alternatief vormen, maar dat lijkt hem zeker niet wenselijk.

2.3. *Replieken*

2.3.1. Repliek van de heer Jef Tavernier

De heer *Jef Tavernier* blijft vragen hebben bij de afdwingbaarheid en de juridische draagwijdte van de engagementsverklaring. Daarvoor verwijst de minister naar de memorie van toelichting, maar die was ook al beschikbaar op het moment dat de Raad van State zijn advies gaf. De Raad van State stelt duidelijk dat de precieze draagwijdte van de engagementsverklaring onduidelijk is en dat de verantwoording van de gemachtigde van de minister niet volstaat. Nadat het decreet is gestemd, zou ook binnen enkele jaren het decreet op zich voldoende duidelijk moeten zijn, los van de bemerkingen in de memorie van toelichting en het commissieverslag. De spreker stelt voor dat de minister de duidelijke suggestie van de Raad van State volgt om de afdwingbaarheid nader te specificeren.

– *Antwoord van de minister*

De *minister* zegt dat in het debat met de Raad van State een verdergaande redenering werd ontwikkeld. Als men uitdrukkelijk in de tekst van het decreet zelf

zou stellen dat de desbetreffende passages over engagement in het schoolreglement niet afdwingbaar zijn, dan zou dat betekenen dat al de andere passages in het schoolreglement wel afdwingbaar zijn. Dat zou grote problemen tot gevolg hebben en noodzaken om te bepalen wat in het schoolreglement wel en wat niet afdwingbaar is. De minister herhaalt uitdrukkelijk dat wederzijds engagement niet kan leiden tot het verbreken van het leerrecht. Maar het betekent ook niet dat al de andere bepalingen in het schoolreglement wel afdwingbaar zijn en wel kan leiden tot uitsluiting van leerlingen.

De heer *Jef Tavernier* wijst erop dat via het voorliggende ontwerp van decreet beslist wordt om een bepaling in te schrijven in het schoolreglement. Een dergelijke bepaling krijgt dus een ander gewicht in het schoolreglement zodat er een zekere hiërarchie ontstaat tussen de reglementsbevestigingen.

Verder verwijst de heer *Tavernier* naar het advies van de Vlor over de uitbreiding van de bevoegdheden van de lokale overlegplatformen met bindende afspraken voor scholen op dit punt. De Vlor is daarmee niet akkoord. De spreker onderschrijft de visie van de Vlor dat het LOP alleen faciliterend kan werken om scholen te ondersteunen bij engagementen die ze nemen om het gebruik van het Nederlands niet te beperken tot het Nederlands als onderwijstaal.

De *minister* is van mening dat, alhoewel ook in het verleden er ook al bedenkingen waren bij het geven van bijkomende opdrachten aan het LOP – bijvoorbeeld inzake kleuterparticipatie en spijbelen – het mogelijk moet zijn om het LOP een dergelijke nieuwe opdracht te geven, ook wanneer het gaat om opdrachten die tot precieze afspraken leiden, zoals dit al gebeurt over inschrijvingsperiodes en in Brussel over voorrangregels bij inschrijving, over uitsluiting van leerlingen enzovoort. Daarom pleit de minister ervoor om ook een aanmoedigingsbeleid rond Nederlands in het LOP gestalte te doen krijgen. Dat heeft het grote voordeel dat in het LOP ook vertegenwoordigers van ouders en minderhedenorganisaties aanwezig zijn. Zo kan men op schooloverstijgend niveau eenzelfde kader maken. Dat vermijdt dat de ene school strenger zou zijn dan de andere. De minister vindt dat belangrijk.

De heer *Jef Tavernier* is akkoord dat men het LOP kan inschakelen maar het gaat over het positieve engagement van ouders ten opzichte van het Nederlands. Dat is nogal eenzijdig geformuleerd. Het gaat

wederom om een engagement voor ouders en niet voor de scholen. Dat is niet evenwichtig.

2.3.2. Repliek van mevrouw Stern Demeulenaere

Mevrouw *Stern Demeulenaere* vraagt de bevestiging van de minister dat alle andere bepalingen over het positief engagement van ouders om Nederlands te leren die door het LOP kunnen worden toegevoegd, vrijblijvend zijn.

– *Antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat er een evenwicht moet zijn tussen het engagement van de ouders en dat van de scholen. De beste manier daarvoor is het niet volledig juridisch hard maken van het engagement.

2.3.3. Repliek van mevrouw Kathleen Helsen

De minister verwacht door de engagementsverklaring dat ouders meer hun engagement zullen opnemen, aldus mevrouw *Kathleen Helsen*. De Vlor spreekt dit echter tegen door te stellen dat er andere initiatieven nodig zijn. Het effect van de engagementsverklaring mag volgens mevrouw Helsen niet overschat worden. Het zal de ouders waarvoor de engagementsverklaring in de eerste plaats bedoeld is niet aanzetten tot meer engagement. Zij vindt dat de meeste schoolreglementen niet uitblinken in leesbaarheid. De onduidelijkheid over wat afdwingbaar is en wat niet, is een probleem en vraagt een grondigere aanpak.

– *Antwoord van de minister*

Wat het laatste betreft, kan de *minister* mevrouw Helsen in zekere zin bijtreden: het debat toont aan dat het Vlaams Parlement tijdens de volgende legislatuur nog heel wat bezinning zal nodig hebben over de rechtspositie van ouders, leerlingen en scholen. Daarbinnen kan een debat over het schoolreglement kaderen. Momenteel acht de minister een dergelijk debat niet rijp. Wel is de tijd gekomen om een signaal te geven dat betrokkenheid van ouders belangrijk is. Dat de engagementsverklaring niet zou leiden tot meer betrokkenheid, ontkent de minister, zonder dat hij het paradijs op aarde verwacht. Het brengt minstens een debat over betrokkenheid op gang. De minister verwijst naar het feit dat de ouderkoepels hiervoor zullen aangesproken worden. Scholen die momenteel geen engagementsverklaring in hun regle-

ment hebben staan, zullen erover moeten nadenken. Scholen met een eenzijdige engagementsverklaring zullen hierover ook moeten reflecteren en aanpassingen moeten doen.

Dat laatste wil mevrouw *Kathleen Helsen* niet ontkennen maar zij vraagt zichzelf wel af of de engagementsverklaring een oplossing is voor ouders die momenteel geen engagement opnemen en de kansen van hun kinderen daardoor in het gedrang brengen.

De *minister* repliceert dat hij daarom steun wil bieden aan de ouderkoepels.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING

Artikel 1

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2

De heer *Jef Tavernier* merkt op dat de Raad van State vaststelt dat er in de tekst van artikel 2 van het voorontwerp van decreet staat “erkende, gesubsidieerde of gefinancierde Nederlandstalige school”. In artikel 3 is er sprake van “erkende of gefinancierde Nederlandstalige school”. In het uiteindelijke ontwerp van decreet werd dit aangepast naar “erkende Nederlandstalige school”.

De *minister* antwoordt dat “erkende Nederlandstalige school” zowel de gesubsidieerde als de gefinancierde scholen omvat.

Het artikel wordt aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 3

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 4

Een amendement voorgesteld door de heer *Jef Tavernier* strekt ertoe in de voorgestelde tekst van het eerste lid, het volgende lid toe te voegen: “Tege-lijk beschrijven scholen hoe ze op een toegankelijke manier met ouders communiceren over het belang van deze engagementen en welke drempelverlagende acties ze opzetten opdat ouders deze engagementen kunnen waarmaken.” (amendement nr. 1, *Parl. St. Vl. Parl.* 2008-09, nr. 2018/2).

De heer *Jef Tavernier* is van oordeel dat als men engagementen vraagt aan de ouders, het ook belangrijk is dat de scholen het engagement op zich nemen om zich op een aangepaste manier tot de ouders te richten, om hen het belang van de aan te gane engagementen duidelijk te maken.

De *minister* antwoordt dat met zijn amendementen de heer *Tavernier* het engagement van de scholen juridisch harder wenst te formuleren. De minister wil dat niet doen omdat er een zeker evenwicht nodig is tussen beide engagementen. Hij vreest bovendien de juridisering en mogelijke rechtsprocedures door het sterk juridisch karakter dat door het amendement wordt gegeven aan de bepaling.

De heer *Jef Tavernier* begrijpt niet dat enerzijds de minister stelt dat de leerrechten van het kind niet worden aangetast door het niet-naleven van de engagementsverklaring, maar anderzijds zijn amendement afwijst omdat dit problemen zou kunnen opleveren. Het amendement is echter nog zwakker geformuleerd dan de eigenlijke tekst en evenmin vatbaar voor juridische betwisting.

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Het artikel wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikel 5

Een amendement voorgesteld door de heer *Jef Tavernier* strekt ertoe in de voorgestelde tekst, na het eerste lid, het volgende lid toe te voegen: “Tege-lijk beschrijven scholen hoe ze op een toegankelijke manier met ouders communiceren over het belang van deze engagementen en welke drempelverlagende

acties ze opzetten opdat ouders deze engagements kunnen waarmaken.” (amendement nr. 2, *Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2018/2).

De heer *Jef Tavernier* verwijst naar de verantwoording bij het amendement nr. 1.

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Het artikel wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikel 6

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

Artikel 7

Een amendement voorgesteld door de heer *Jef Tavernier* strekt ertoe in de voorgestelde tekst, na het eerste lid, het volgende lid toe te voegen: “Tege-lijk beschrijven scholen hoe ze op een toegankelijke manier met ouders communiceren over het belang van deze engagements en welke drempelverlagende acties ze opzetten opdat ouders deze engagements kunnen waarmaken.” (amendement nr. 3, *Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2018/2).

De heer *Jef Tavernier* verwijst naar de verantwoording bij het amendement nr. 1.

Het amendement wordt verworpen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

Artikelen 8 en 9

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen worden aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

Artikel 10

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

IV. EINDSTEMMING

Het ontwerp van decreet betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

De verslaggevers,

Anissa TEMSAMANI
An MICHIELS

De voorzitter,

Monica
VAN KERREBROECK

BIJLAGE:

Verslag van het overleg in toepassing van artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving (10 december 2008)

Overleg in toepassing van artikel 5 van de Wet van 29 mei 1959 met betrekking tot het voorontwerp van decreet houdende de toelatingsvoorwaarde tot het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen school en ouders in het basis- en secundair onderwijs – Brussel 10 december 2008.

Aanwezig :

- Namens het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) : Ingrid Verstrepen;
- Namens het gemeentelijk onderwijs (OVSG) : Patriek Delbaere;
- Namens het vrij katholiek onderwijs (VKSO) : Marc Van den Brande, Bart Beliën;
- Namens het provinciaal onderwijs (POV) : Dirk Debroey;
- Namens het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers (OKO): Lieve Vansintjan;
- Namens het departement Onderwijs en Vorming : Wouter Janssens (verslaggever), Bart Bruylant, Frederic Roekens
- Namens het kabinet Onderwijs en vorming : John De Plecker (voorzitter)

1. Inleiding

De voorzitter verduidelijkt dat het artikel 5-overleg enkel noodzakelijk is voor de artikelen uit het decreet die de toelatingsvoorwaarde tot het gewoon lager onderwijs betreffen. Dit zijn de artikelen 2 en 3 van het voorontwerp.

De deelnemers geven te kennen geen principiële probleem te hebben met die beperking van de reikwijdte van het overleg, maar stellen zich te hebben voorbereid op overleg over het hele decreet.

Er wordt bij wijze van compromis een korte ronde gedaan over de engagementsverklaring.

2. Engagementsverklaring

Het VSKO stelt vast dat de engagementsverklaring zoals ze is uitgewerkt in het voorontwerp van decreet beperkt blijft tot een, voor de ouders althans, loutere symbolische verklaring. In de memorie van toelichting wordt uitdrukkelijk vermeld dat het niet-naleven van de engagementsverklaring door de ouders het leerrecht van de leerling niet mag schenden. Vanuit ethische overwegingen is ook het VSKO geen voorstander van het opstarten van een tuchtprocedure tegenover een leerling voor gedragingen (het niet-nakomen van logische engagementen) die toe te schrijven zijn aan zijn ouders. Vermits het voorontwerp van decreet niet in andere sanctioneringsmechanismen voorziet, stelt het VSKO zich de vraag wat dan de meerwaarde van deze engagementsverklaring is. Tegenover die relatief kleine groep van ouders die geen schoolbetrokkenheid tonen, staat een school bijgevolg machteloos, tenzij zij zou onderzoeken of de gemeenrechtelijke ontbinding van de overeenkomst tot de mogelijkheden behoort.

Ondanks de loutere symbolische waarde van de verklaring zal ze wel het proces van juridisering in de scholen versterken en versnellen. In het kader van bv. een betwisting van de beslissing van een delibererende klassenraad zullen ouders zich wel kunnen beroepen op het niet-naleven van de engagementsverklaring door de school. In de scholen zal dit onvermijdelijk een proces in gang zetten van verdere juridisering (formeel aanbod, formele mededelingen, ...) . Een fenomeen waar scholen het ook nu al zeer moeilijk hebben. Gezien het feit dat de engagementsverklaring geen oplossing biedt om die relatief kleine groep van ouders die geen schoolbetrokkenheid tonen daadwerkelijk tot een engagement te bewegen, maar in alle scholen wel een proces van verdere juridisering inzet, ziet het VSKO

geen enkele meerwaarde in de verplichte opname van de engagementsverklaring in het schoolreglement.

GO wijst op het juridiserend effect dat de engagementsverklaring heeft op de verhouding tussen school en leerling. Het GO wijst specifiek op dergelijk effect naar aanleiding van attesteringsbeslissingen en de engagementen inzake leerlingenbegeleiding.

3. Inschrijvingsvoorwaarde gewoon lager onderwijs

POV merkt op dat het decreet een mogelijke beperking inhoudt van de mogelijkheid om in een taalgemengd gezin te kiezen voor een tweetalige opvoeding.

VSKO vraagt uitleg bij de precieze positie van de faciliteitengemeenten en de relatie tussen het nieuwe artikel 13, §2 decreet basisonderwijs de aanpassing die is gebeurd naar aanleiding van punt 2.10 uit het VLOR-advies. De overheid verduidelijkt dat het in het eerste geval gaat om een inschrijving in een Franstalige faciliteitenschool, en in het tweede geval om de regel dat inschrijving in een Franstalige faciliteitenschool niet kan gelden als voldoen aan de voorwaarde om in een Nederlandstalige lagere school te kunnen ingeschreven worden.

OVSG gaat akkoord met de principiële uitgangspunten van het decreet en met de motieven die eraan ten grondslag liggen. OVSG is van oordeel dat gezien de relatief beperkte omvang van het probleem een fijnere aanpak verkieslijker is (actieplan spijbelen, actieplan kleuterparticipatie, gerichte werking LOP's). Ook stelt OVSG de vraag of het effect op het zelfbeeld van de kinderen die een jaar zouden moeten overdoen niet al te negatief zal zijn.

VSKO steunt de inschrijvingsvoorwaarde. VSKO herhaalt naar aanleiding van dit decreet haar wens dat de omkadering van het kleuteronderwijs wordt herzien. Ook voor de werkingsmiddelen vraagt het VSKO een gunstiger regeling voor het kleuteronderwijs. Indien dit decreet effect zou hebben op de aanwezigheid van de kleuters, zou het omrekeningspercentage (nu 88, 48%) moeten stijgen. Het VSKO wijst in dat verband op de discrepantie met de omkadering voor de kinderopvang bij welzijn. Het GO wenst een betere regeling qua omkadering en werking voor het kleuteronderwijs, en in het bijzonder voor scholen met 2 of meer vestigingsplaatsen, die omwille van hun ligging niet kunnen genieten van de afzonderlijke telling voor het lestijdenpakket. OVSG ondersteunt de vraag naar betere omkadering en meer werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs, waartoe dit decreet een bijkomende reden biedt bovenop de al bestaande redenen.

VSKO wijst er op dat de planlast die het bijhouden van aanwezigheden niet in de omkadering is doorgerekend. Het argument dat dit al moest gebeuren vanwege het decreet op de schooltoelage gaat niet op, omdat de scholen daarvoor geen omkadering hebben bij gekregen. Bij het nagaan van het aantal halve dagen aanwezigheid van een leerling zullen de scholen moeten kunnen rekenen op gegevens van de overheid, en moeten die gegevens tijdig geleverd worden opdat de taaltests tijdig zouden kunnen uitgevoerd worden.

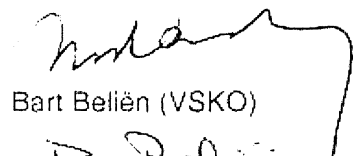
Het GO vraagt aandacht voor het gegeven dat het CLB in principe een ondersteunende rol heeft. Door het afnemen van taaltoetsen die de instroom in het lager onderwijs moeten bewaken (en desgevallend verhinderen) krijgt het CLB een controlerende rol die de verdere begeleidingsrelatie van het C.L.B. met de ouders van de leerling kan hypothekeren. Daarom vraagt het GO! dat in bijkomende omkadering zou worden voorzien zodat deze nieuwe taak in de beste omstandigheden kan worden opgenomen.

OVSG stelt dat de regeling op het vlak van levensbeschouwelijk onderricht op organisatorisch en dus ook op budgettair vlak gevolgen zal hebben. De scholen die hiervoor zullen instaan zouden daartoe de middelen moeten krijgen.

OKO vraagt of de aanpassingen die in Onderwijsdecreet XIX zullen doorgevoerd worden met betrekking tot het aantal halve dagen aanwezigheid om de schooltoelage te krijgen, ook zouden doorwerken voor dit decreet.

Handtekeningen :

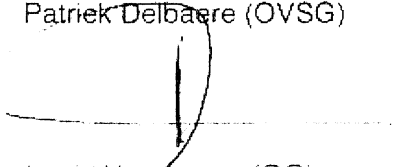
Marc Van den Brande (VSKO)

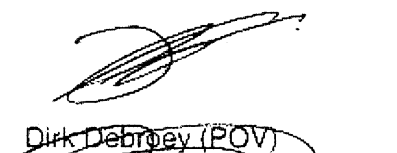
Bart Beliën (VSKO)

Patriek Delbaere (OVSG)

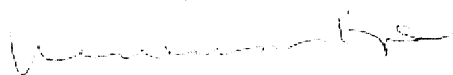
Ingrid Verstrepen (GO)

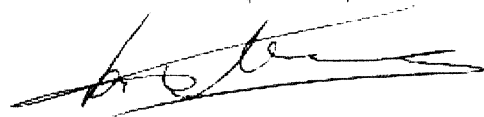
Dirk Debruy (POV)

Lieve Vansintjan (OKO)

John De Plecker (kabinet)

Wouter Janssens (department)

